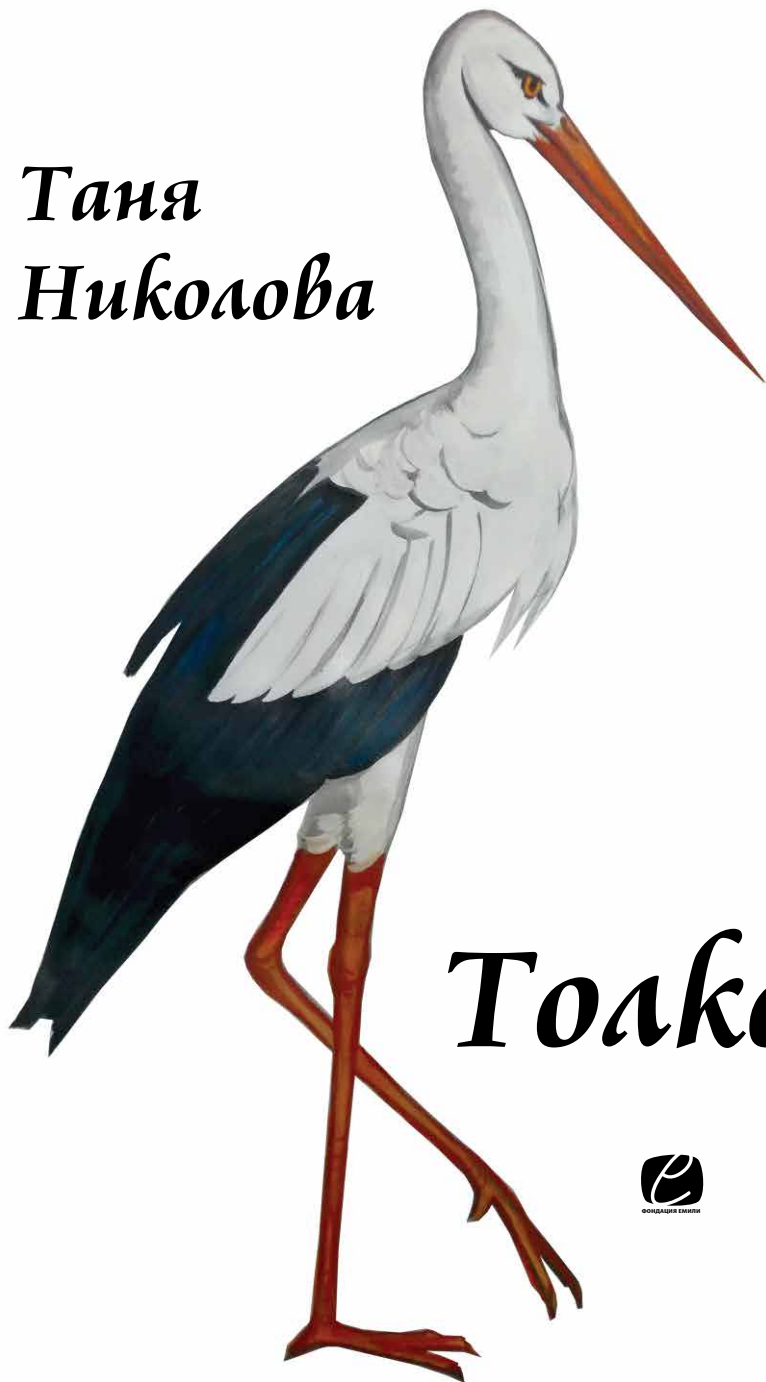

*Таня
Николова*

Тоакоз

Таня Николова
Толкоз

*Превела и претихотворила от български
Ралица Атанасова-Фолц*

Лирика

Таня Николова

Толкоз

© Таня Николова, автор, 2020

© Ралица Атанасова-Фолц, превод от български на немски, 2020

© Маргарит Жеков, редактор, автор и преводач на предговора, 2020

© Венелин Пенчев, художник, 2020

© Издава Фондация „Емили“, 2020

ISBN 978-619-7425-07-9

Таня Николова

Толкоз

ФОНДАЦИЯ ЕМИЛИ

Събитие и явление в европейската поезия

Първото издание на стихосбирката „Толкоз“ на поетесата Таня Николова излезе през 2007 година в достолепната поредица „Българска сбирка“ на издателство „Литературен форум“ след спечелен конкурс на Министерството на културата. Без съмнение това е един дебют-мечта, след като вгълбен поет като Владимир Попов пише за книгата следното: „Всъщност верността към живота, такъв какъвто е (но не в битовия смисъл) и верността към поезията, такава каквата е нужна (но не в литературното ѝ значение), са опорите, които крепят света на поетесата.“

Междувременно Таня Николова издава и стихосбирките „Еквилибриум“ (2012), „Морз“ (2016) и „Непоръчан портрет“ (2017).

Поантата на заключителното стихотворение „*** платил сметките и приседнал“ дава заглавието на стихосбирката „Толкоз“ и читателят изтръпва пред откритието, че дори една толкова категорична дума като ‚толкоз‘ може да бъде изумително многозначна. Какво може да означава тази неочаквана, скръбна поанта в стихотворение, което новаторски продължава линията на късния Янаки Петров от стихотворението му „Самотен старец“? На пръв поглед това е рязък отказ на лирическият говорител от по-нататъчно описание. Но поантата внушава и другото свое значение, намекващо за мимолетността на човешкия живот в стила на библиейската максима ‚Свърши се‘. Цялата творба звучи като гротескно-саркастична изобличителна притча, която отхвърля цинизма на светското съществуване, отреждащо на човека само призванието да бъде изнурен, безпомощен преброител на пари и платец на сметките за режийните разноски на своето домочадие. Докато Янаки Петров в стихотворението си „Самотен старец“ пресъздава трагизма в участта на патриархалния, селския жител, който, останал самотен в обезлюденото село и обречен да завърши живота си в самотия, сам, преди да издъхне, сварява житото за помена, отбелязващ кончината му, в стихотворението си „*** платил сметките и приседнал“ Таня Николова пресъздава трагизма в участта на градския човек, който също умира в самота, но това е самота като опитност, преживяна под един покрив с най-близките, с членовете на семейството.

В стихотворението „без отговор“ лирическият Аз, изправен пред фалша на светското, се себеизпитва и пита дали е способен на пълно отричане от себе си в духа на апостол Павловото становище ‚всичко сметнах за измет‘, за да придобие и творчески да засвидетелства Истината в собствения си живот. Този жест на доблестно духовно достойнство и тази умонагласа на Аза е всъщност отказ от самооправдателната човешка правда и същевременно

копнеж по съвместяването на отречението на светското с прощението спрямо него. Това е и истински човеколюбивият духовен копнеж и идеал: разграничаване, отречение от светското и от принципите на фалшивите хора, но същевременно прощателен дух спрямо същите тези мамещи себе си хора, за да може лирическият Аз да пребъдва в хармонията на лелеяното щастие на приласкаващата и утешаваща човешкото сърце истинност.

В стихотворението „Писмо до Кабул“ лирическият Аз, следвайки същата духовна етика, поставя житейските стойности на истинските им места, обявявайки малките неща в живота за големи и пресъздавайки по този начин просветващото и в други творби (като „Реката“ и „Платонично“, например) откровение, че смисълът на живота и същината на човешкото щастие е в малките жестове на внимание, обич, и милост към събратя-човек.

Голямо поетическо откритие в „Писмо до Кабул“ е и завършекът на творбата, пресъздаващ съзата не просто като олицетворение на духовната благодат, както е у много други вгълбени в тази проблематика поети, а като самата най-смирена, най-блажена самоличност на Аза:

представям си как четеш и се усмихваш
и се смалявам
до съза

В стихотворението „световъртеж“ впечатлява не само неприязънта на лирическия Аз към упражняването на правото на избор чрез отредената за човека по сътворение свободна воля, но и доблестта на Аза да признае неразумността на собствената си обхода:

искам нищо да не се променя
и всичко да е различно..
...и бягам
като муха без глава
премерено безразсъдно
от едно безумие в друго

В тази неразумност на Аза има и отглас от хъшовския жест на лирическия Аз в Ботевата поезия, който иска да удави мъката и паметта си в чашата със спиртно питие.

Става дума за поетика, в която лирическият говорител има мъдростта да черпи обнадеждени дори от най-безутешната гранична ситуация, разкривайки причудливата образност на своя съкровен свят:

просто е
като дишане с инхалатор
на вкопчен в живота
мъртвец...

време е
винаги е време за живот

Лирическият Аз в тази поезия е осъзнал от собствен опит несъстоятелността на омразата, но пресъздава тази несъстоятелност деликатно, чрез изведената като поанта и изразена в условно наклонение невъзможна лична опитност:

И ако можех с омраза да взривя света,
смятайте, че съм го направила

Лирическият Аз, в непреклонния си порив към пределна откритост и съкровена истинност, достига до свое неповторимо откритие и за еротичното преживяване, пресъздадено като „опияняваща безпомощност“, както и откритие за самоотвержената душезакрилническа съпричастност към любимия:

Аз съм твоето куче пазач
подритвано, предано
дресирано с къшей любов
да се бие самоотвержено
срещу всички и всичко

Любопитно е да се отбележи, че библейският иносказателен пророчески образ на духовния душезакрилник е именно кучето, изявен чрез Божието избличение, което използва тази иносказателна символика по отношение на хората, призвани да бъдат духовни стражи: „Всичките му стражи са слепи, те са невежи;

те всички са негови кучета, които не могат да лаят, които сънуват, лежат и обичат да дремят“ (Исай 56:10). А и в дневника си гениалният държавник Стефан Стамболов, който е и изключителен поет и духовен събрат на Ботев, искайки да изтъкне всеотдайната си преданост към България, отбелязва: „Служих ѝ като куче“.

Забележителен е и завършекът на споменатото стихотворение „Любов“. Поантата скромно отбелязва, че битката на любовта се води „напук на болката / и себе си“. Това е всъщност новаторското, ненаатрапчиво и опазено от всяка високопарност пресъздаване на ключовата опитност на духовния човек, онова катадневно „умиране“ на личността спрямо себичното, обезсилването на побудите на плътското греховно естество чрез Духа, за което апостол Павел пише: „Аз всеки ден умирам“ (1 Коринтяни 15:31). И още: „Но ако чрез Духа умъртвявате телесните действия, ще живеете“ (Римляни 8:13).

По този начин поезията на Таня Николова се превръща не само в събитие, но и в явление на българската и европейската поезия, изумяващо с дарбата да се пресъздават откривателски най-възвишените и насъщни духовни истини, и то с прелестната и задушевна естественост и откровеност, присъща на простосмъртния човек, на безименния събрат, който не се насилва да обича, а с упование копнее и получава онази богодарена обич, която е непринудена като дишането.

Маргарит Жеков

ФОНДАЦІЯ ЕМІЛІ

Не е лесно на чукчите

купих си цигари. не издържах.
проект „нов човек“ се отлага
за необозримото бъдеще
и за да е всичко съвсем както трябва
ще се подстрижа и ще стана 100 кило
това поне го мога
ще се скрия вдън гори и няма да боли
и това го мога
шумно е навън
а тук тихо
искам пак да мога да пиша
и интернет вкъщи искам
и ъгъл
шумен
в мен

подредих го вертикално за да прилича на стих
хоризонталните изречения ме дразнят
днес

***

имаш розово лице
зловецо
махни го
толкова е просто
оставяш музиката да звучи
и повтаряш
обичам те
обичам те
обичам те
ти не си той
знам
нямам време да чакам
ела
защото може би съм влюбена
и ме е страх от розово

Elegantly wasted

Няма елегантен начин да кажеш, че не обичаш.

Спри!

Прилеп е ухото на влюбения.

Скица

Жена

с тесни очи

и прибрани крака

Всеки допир е убождане

Платонично

с теб можем всякак да се обичаме
и през дрехите
и през другите
с думи
и без тях
само с поглед
и мисъл
перо и бръснач
по кожата на времето

***

казвам си името

Казвам си името!

не чуват

няма ме

Пиша го! Пиша го! Пиша го!

не виждат

срам ме е

Нима съм безименна

с име казано

с име писано?

Да ти е живо и здраво името,
безименна!

***

Идваш
Слабините пулсират
бясно
превърщаш ме в нещо
влажно
тясно
в нещо гладно
хищно
озверяло
излишно
И тръгваш
Гърча се
крещя
но ти нямаш сърце
нямаш име
нямаш лице
Ти си болка
самотно изригнала в мен
Моят личен кошмар
опитомен

И без въпроси, моля

седим и пием след работа
защото той иска да се самоубие
тъпо
но ние сме там –
приятелите
една мижава алтернатива на смъртта
и се шегуваме
и пеем
и пием...
основно пием
опитваме се да измислим
за него
и за себе си
ДОВОДИ за живот:
„– Животът е хубав!“
(е добре де.....не е)
но....
„– Трябва да се живее!“
защо???
..... ами .....
пием
..... а любовта?
а бе...
.....
я наздраве!
.....
любовта не е живота
животът е ХУБАВ и ТРЯБВА
(като лозунг)
вярвай!
и без въпроси,
моля....

Любов

Аз съм твоето куче пазач
подритвано, предано
куче вярно на своята мисия
да обича
по кучешки
дресирано с къшей любов
да се бие самоотвержено
срещу всички и всичко
там и тук
напук!
на болката
и себе си

***

живея насила
защото трябва
защото нямам право да умира
с живота си на никой не помагам
но със смъртта ще навредя

Насъщно

Проникваш в мен бавно
като виното
в червата
между бедрата
плъзгаш се
тръпчиво изискан
притискан
от изначалната ми женственост
мразя те
така неуместно божествен
мъжествен
и тази опияняваща безпомощност
в мен
с теб

Настроение

леко, леко
меко, меко
бухнали целувки сняг
се залепят по нослето
и на миглите искрят
бяла утрин
тихо трупа
пухкав някакъв рефрен
няма мъка
ни разлъка
с теб е бяло в мен

Откритие

Гръм ли ме удари
или страха ми за теб проряза небето?
Светя от любов.

Перспектива

свободна перспектива
фронтална равнина
сто хиляди игли пробождат мислите
слагам рамка
и спирам времето

И....

цъфнаха зюмбюлите и прецъфтяха
нарцисите, лалетата и те
за минзухарите да не говорим
тревата ги завзе
и това е краят на книгата
има детелини и бурени
и всичко е естествено
каквото трябва да бъде
начало и край
зелено
чисто
и просто

Пианистката (вариации)

I

трябва ми някой
спешно
не да ме обича
не да го обичам
трябва ми за малко
някой
при който
да избягам от теб
когато празнотата
заплашва
да ме погълне
когато болката
напира
да се излее от очите
тогава ми трябва някой
достатъчен е всеки друг
стига да иска
труп

II

23:40 пияна съм
звъня
на теб на него
на онзи на всички
защото трябва ми някой
ти си зает утре
другият е свободен
онзи ще
а аз съм просто пияна в 23:40
и приближавам 40
трябва ми плът
трябва ми кръв
за да е топла снагата
за да са бели бедрата
а очите
очите са погубени
очите са прокудени
далеч
при тебе при него при онзи
защото трябва ѝ някой
на снагата бялата
в 23:40

***

тая тревожност ще ме довърши
защо защо защо защо
съм неспособна да се радвам
имам толкова поводи, които да компенсират
липсата на аплодисменти
студена ракия, салатка
тишина за да мисля
децата, мъжът
но
семейството не може да компенсира работата
нищо не може да компенсира чувството за
значимост
нищо
нищо
нищо
нищо
навярно съм аз
и ако можех с омраза да взривя света
смятайте, че съм го направила!

***

опит за амнезия
неуспешен
опит за самоубийство
също
„стига вече опити!“ – каза опитът
и изтри надеждата за промяна
сега
с частична амнезия
и частично жива
помня само болката
и че я няма
онази
Таня

***

време е да се погрижа за себе си
и да си намеря любовник
от онези младите дългокосите
с любопитни ръце и безгрижни сърца
дето нямат пет лева в джоба
но ще се пръснат от планове
за бъдещето за любовта
и за още нещо дето не знаят какво е
и аз не знам но няма да им казвам
те търсят те чакат от мен отговори
ще им измисля някакви
децата обичат приказки
а възрастните обичат децата
просто е
като дишане с инхалатор
на вкопчен в живота
мъртвец
без отговори
или може би само с един
време е
винаги е време за живот

Факт

Въргалям се в чуждите думи
и по катрана на суетата лепнат
перушини, пирони, огризки
хляб и фекалии

Ставам видима в огледалото

Факт

Чучелото не е красиво, но е с мисия -
придава форма на празнотата

Приземяване

нямам вече илюзии
мислите ми са постни като постна манджа
гълтам и съм сита за кратко
после пак гълтам
оздравявам и провиждам
времето минава нямам минало
това съм аз
момичето което гони вятъра защото бяга
щастieto го дърпа за полата но то пак бяга
ще спра ще се обърна
нека падна
да усетя земята
тя е дъхава и топла
нека ме погалят тревите
горе е студено
синева самотна без ръце и устни
гобище за звезди
къде са дърветата и цветята, страшното море?
пускам си телевизора!
и теб пускам ветре да си вървиш
всяка истинска жена си има мъж
не слънце

Реката

все по-малко се страхувам
все по-малко
не съм свикнала да е толкова лесно
и все очаквам лошото
но ти знаеш, че аз знам
и аз знам, че ти знаеш
и няма какво да изясняваме
или да се оправдаваме
нека нещата се случват
или не се случват
както дойде
каквото донесе реката
аз те обичам непрекъснато
късметата срещи само правят осезаемо времето
гуш, топло гуш
спи ми се и ми рошиш косата
господи, колко ми е спокойно!
не може да е истина
не може да е истина

Овчо стихче

ще ме изгонят от работа скоро
и ме е страх
и не мога, не мога, не мога
да си сбера мислите
пустите
дето все по сайтове бродят
по стихове и по поети
и не искат в кошара
проклетите
да ги доя, да ги стрижа
за господаря
и за хляба

Песен

твоята кухня, мила,
е моят аеродрум
летя, летя
вино, сирене и музика
ах, каква музика!
вълшебно е от лекота
и в гравитацията има свобода
но ти знаеш, мила,
с теб летя

Световъртеж

не знам какво искам, по дяволите
по-точно знам, но така не може
искам нищо да не се промени
а всичко да е различно
да, но безплатен обяд няма
а и пълно щастие също
затова мразя изборите
и бягам
като муха без глава
премерено безразсъдно
от едно безумие в друго
отвътре навън отвън вътре
от мен до теб от теб до него
от мен до вас от тях до нас
тик-так тик-так тик-так тик-так
дори не тъжа
света се върти
никой съм аз
никой си ти
така е добре
така не боли
никой до никой
не се доближи
не зная ти кой си
всичко кръжи
нищо не виждам
мен виждаш ли ти

тик-так тик-так летя летя
от мен до вас от теб до нас
летяяяяяяяяяяяяяяяяяяя!
ще спра! ще спра! ще спра! ще спра!
къде и как?
не сега, не сега....

Писмо до Кабул

написах писмо
цяла страница ситен шрифт
за децата, за къщата, за приятелите
объркано и простовато
писмо
за малките неща
които са големи, големи
по-големи от всеки стих
представям си как четеш и се усмихваш
и се смалявам
до сълза

Без отговор

ще мога ли да се изправа
и да плюя
на себе си
на всичките си принципи и истини
желания, амбиции, любви
гротескни стихове и роли
спомени, фалшиви хора
на целия измислен свят?
да го заплюя
и да му простя
най-после да простя, че не е истински?
ще мога ли
да го измисля пак
от зелената тревица до небето
от мен до мен
но не за теб
за себе си
ще мога ли да се изправа?

***

платил сметките и приседнал
да подреди документи, да преброи пари
после се килнал
за миг
без звук
със спокойно лице
сам
синът плаче в другата стая
гробари питат за одеяло
изнасят вързоп
толкоз.

Съдържание

Не е лесно на чукчите	11
***имаш розово лице	12
Elegantly wasted	13
Скица	14
Платонично	15
***казвам си името	16
***идваш	17
И без въпроси, моля	18
Любов	19
***живея насила	20
Насъщно	21
Настроение	22
Откритие	23
Перспектива	24
И	25
Пианистката	26
***тая тревожност ще ме довърши	28
***опит за амнезия	29
***време е да се погрижа за себе си	30
Факт	31
Приземяване	32
Реката	33
Овчо стихче	34
Песен	35
Световъртеж	36
Писмо до Кабул	38
Без отговор	39
***платил сметките	40

Таня Николова
Толкоз

Българска
Първо издание

Превод от български на немски: Ралица Атанасова-Фолц
Редактор: Маргарит Жеков
Художник: Венелин Пенчев
Предпечат: Жанет Диманова

Формат: 145/210
Печатни коли: 5,5

От тази книга са отпечатани ..... бройки.
№.....

Издава Фондация „Емили“
www.emilyfoundation.eu

Khai